

STUDENTEN WEEKBLAD

Bibliotheek
VAN DE
Technische Hoogeschool
DELFT.

8^e Jaargang.
No. 5.

REDACTEUREN: CH. E. DUTILH, D. A. DE FREMERY, J. A. SCHOUTEN,
J. H. TELDERS, J. P. VALKEMA BLOUW, F. A. VENING MEINESZ,
R. VER LOREN VAN THEMAAT. (DELFT)

N. J. C. VAN HASSELT, J. C. DE JOODE, K. F. KATZ, W. J. H. MASCHHAUPT.
(AMSTERDAM)

Donderdag
2 Nov. '05.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende Vergadering der Delftsche Redactie ten huize van den heer R. VER LOREN VAN THEMAAT, Oostsingel 86, op Dinsdag 7 November 1905, des middags om 4 uur.

Eerstvolgende Vergadering der Amsterdamsche Redactie ten huize van den heer K. F. KATZ, Weteringschans 233, op Maandag 6 November 1905, des avonds om 10 uur.

Studiebelangen.

In het artikel van den heer X. in het vorige nummer komen eenige punten ter sprake, die m. i. van zeer groot belang zijn voor de studeerenden aan de T. H. S. en daarom een nadere bespreking wel verdienen. Wat op het oogenblik in de lucht zit, wat de heer X. in zijn artikel uit en wat ik volkomen met hem eens ben, is dit, dat wij op het oogenblik zijn aangekomen op een kritiek punt van den weg der commissie tot behartiging van studiebelangen, een punt, waar de onhoudbaarheid van het tegenwoordige ons leidt tot de vraag „wat nu?” Om een goed overzicht te krijgen van den stand van zaken zooals die nu is, is het goed na te gaan welke de gebeurtenissen geweest zijn, die voorafgingen aan den tegenwoordigen toestand.

In het jaar 1899 ontstond er in het Corps een beweging onder den oud-secretaris der corpscommissie van studiebelangen, De Gelder, die ijverde voor een scheiding van studiebelangen en corps, doch de meer direkte grond van die scheiding was niet zooals X. meent alleen het feit, dat de oude toestand niet leidde tot vertegenwoordiging van alle ingeschrevenen; wel werkte dit mee, maar de direkte reden der verandering moet toch meer gezocht worden in het feit, dat de commissie, zooals die toen bestond, allerslechtst werkte.

Gaan wij even na wat De Gelder in het S. W. van 27 April 1899 schrijft. Na eenige meer inleidende beschouwingen over de verhouding van corps en studie komt hij tot zijn eigenlijk betoog,

„dat de behartiging van de studiebelangen, zooals dit nu gebeurt, op slechte wijze geschiedt, en dat de verbetering die ik wil aanbrengen, eene rationeele en noodzakelijke is.”

Waar het der oude commissie aan ontbreekt, is de sympathie en de steun der docenten, die volgens De Gelder geheel gemist wordt. Dat de commissie toen al evenmin de belangstelling had van de corpsleden als de tegenwoordige van de ingeschrevenen blijkt, waar De Gelder schrijft:

„Eerst een tiental jaren bestaat de Commissie. En in die tiental jaren wordt bijna steeds geklaagd over weinige belangstelling. Leest gij de notulen der alg. verg. na, ge zult zien dat er zelden meer dan 20 leden aanwezig waren. En telkens wordt, hetzij bij monde van een der leden, hetzij als motie door de vergadering, de klacht geuit van weinige belangstelling van het corps in studiezaken.”

Dit directe gebrek der oude commissie leidde De Gelder tot een onderzoek naar de gronden en zoo kwam hij tot de beschouwing dat het noodzakelijk was een commissie uit alle ingeschrevenen in het leven te roepen, waardoor dan tenminste meer waarborg zou zijn verkregen voor den steun der docenten, wat blijkt uit de vele brieven van Hoogleraren in hetzelfde nummer van het S. W. afgedrukt. Zooals bekend is slaagde de beweging en den 13den Februari 1901 werd door een vergadering van ingeschrevenen het reglement der nieuwe commissie goedgekeurd.

Men meende nu inderdaad veel bereikt te hebben, en wat betreft de verhouding tegenover docenten was dit ook wel waar; het bleek echter spoedig dat men bij het over boord gooien van een ouden vorm vergeten had de goede zijden van dien vorm zooveel mogelijk te behouden. De vroegere commissie

mocht al niet te best harmonieeren met de docenten, ze mocht al niet te veel last hebben van de belangstelling der corpsleden, ze was toch een orgaan van een machtige vereeniging en aan deze omstandigheid ontleende zij haar bestaansmogelijkheid.

Wat was nu echter het geval met de nieuwe commissie?

Met haar geheele zuiverheid van standpunt, met haar prachtig principe van algemeene vertegenwoordiging enz miste zij datgene wat ieder lichaam, wil het niet vallen, noodig heeft, d. w. z. een behoorlijke basis. Want de abstractie „de ingeschrevenen,” een iets dat niet te vatten en te grijpen is; een stomme massa niet te bewegen en niet te bereiken, kan men moeilijk als basis voor een practisch doel gebruiken. De verkiezingen der commissie gebeurden door „de ingeschrevenen” maar aangezien er toch eenig vast punt moest zijn stelde telkens de oude commissie de kandidaten voor de nieuwe; practisch ging dit zoo, dat er eens rondgesnord werd totdat er een aantal menschen bij elkaar waren, die het „wel wilden doen”; was er niet iets erg bijzonders, dan kwamen er natuurlijk geen tegencandidaten, en de nieuwe commissie, of wel snertvertegenwoordiging 1e klas, zat in elkaar. Men kan zich voorstellen dat een dergelijke toestand mede leidde tot een algeheele verwijdering van commissie en ingeschrevenen, er was absoluut geen contact en geen verband tusschen de „kiezers” en hun „afgevaardigden”

Deze onhoudbare toestand leidde de commissie 1902—1903 tot een herziening van het reglement, en de bedoeling dezer herziening zij hier nader uiteengezet. Van het begin van het bestaan der commissie af was er reeds een directe band geweest met andere lichamen, met name de vakvereenigingen. Deze droegen namelijk gezamenlijk in de uitgaven, door de commissie gemaakt. Het was nu de bedoeling, om dezen band te versterken en daarom werd voorgesteld de commissie te doen samenstellen door de vakvereenigingen zelf. Men stuitte hierbij echter op het bezwaar dat zoodoende de niet aangeslotenen geen invloed zouden kunnen uitoefenen op de verkiezing der commissie, waardoor het principe der algemeene vertegenwoordiging zou verloren gaan, en juist aan dit principe werd door de verschillende docenten zeer veel waarde gehecht. Men zou zoodoende weer komen tot het oude bezwaar van gebrek aan samenwerking met de docenten, een bezwaar waarop allen zullen stooten, die een commissie willen grondvesten op een ander principe berustend dan het nu eenmaal verkregene. Gelukkigerwijze opende zich de mogelijkheid tot een weg, waarbij de voorstellen der beide systemen konden worden vereenigd, zonder daarmede tegelijk de nadeelen met zich te sleepen. De zaak werd toen zoo geregeld, dat kandidaten voor de commissie door minstens 5 ingeschrevenen konden en door de vakvereenigingen moesten worden gesteld. Men bereikte hiermee het voordeel een waarborg te hebben voor de samenstelling der commissie, daar verwacht kon worden dat de besturen der vakvereenigingen wel zorg zouden dragen, geschikte personen candidaat te stellen. Om bovendien een directen steun te hebben, werd besloten dit jaarverslag op te maken in overleg met de vakvereenigingen.

De commissie 1903—1904 trachtte verder te gaan en voor de vakvereenigingen één groot geheel te vormen met een hoofdbestuur als centraal lichaam, maar dit voorstel werd door de 5 vakvereenigingen met 3 stemmen tegen en 2 voor verworpen. Men kwam nu voor een eigenaardig geval; de ingeslagen weg van 1903 bleek, tenminste voor het oogenblik dood te

loopen, en er was dus geen uitzicht op eenige verbetering. Een meer directe poging tot het een of ander, werd na dien niet meer gedaan, en we komen zoo tot den tegenwoordigen toestand, waarin we de commissie in alle zuiverheid van beginsel zien in een toestand, die werkelijk allernaast is.

Het is duidelijk dat het voor alle dingen noodzakelijk is, wil men van de behartiging van de belangen der studie iets anders maken als een paskwil wat het tot nu toe geweest is, aan een commissie, die ten eerste met zorg samengesteld moet zijn, ook den noodigen steun te verschaffen om werkelijk iets uit te richten. Dit wordt door X terecht ingezien. Maar wel geloof ik dat hij zich van dien steun een enigszins ander denkbeeld maakt dan ik wel geneigd zou zijn op den voorgrond te plaatsen. Het is niet zoo zeer een steun van strijd, zooals bij georganiseerde vakverenigingen waarmede hij een vergelijking aangaat, maar wel een moreele steun, een meewerken en meelevens, een direct contact tusschen de studeerenden eener afdeling en de afgevaardigden der commissie.

Het is er verre van daan dat wij hier te doen zouden hebben met een strijd die gestreden moet worden tusschen studeerenden en T. H. S., integendeel, de commissie tot behartiging van Studiebelenen moet, wil zij iets bereiken, van een geheel ander standpunt uitgaan. Het is duidelijk dat in zulk een uitgebreide inrichting als de T. H. S. steeds verschillende dingen zullen zijn voor bepaalde categoriën van personen van belang, en het is de taak der commissie het contact te onderhouden met de besturende machten om de wenschen der studeerenden over te brengen en hun belangen kenbaar te maken. En dan is de steun die een georganiseerde vereeniging kan geven niet deze, dat ze b.v. bij een slecht verlichte zaal die niet gauw genoeg verbeterd wordt staking proclameert, (dit is de strijdwijze van den georganiseerden arbeid en hier, bij de onverzoenlijkheid der belangen van arbeid en kapitaal volkomen op haar plaats), zij is een geheel andere. Een vereeniging achter de commissie staande, vertegenwoordigt tegenover die commissie de leden zelve die anders als ongeorganiseerde massa niet te bereiken zijn. Het bestuur eener vereeniging kent datgene wat noodig is en wat verbetering behoeft en waar het geval zich eens mocht voordoen dat er tegen elkaar indruischende belangen van docenten en studeerenden voor den dag komen, daar behoeft een dergelijke toestand bij tactvolle behandeling nog volstrekt niet te leiden tot onaangenaamheden voor een vereeniging.

Dat de steun voor een commissie van studiebelangen niet gezocht moet worden in vereenigingen als Corps of Bond, waardoor een samenstel van kleine commissietjes zou ontstaan, die ieder voor zich toch zeker niets zouden kunnen uitrichten, is dunkt mij voor ieder, die de geschiedkundige ontwikkeling der Commissie begrijpt, niet meer aan twijfel onderhevig. De docenten zouden in geen geval dergelijke afzonderlijke commissies willen steunen en m. i. zouden zij daarin groot gelijk hebben. De eenmaal ingeslagen weg der algemeene vertegenwoordiging moet worden bewaard, en de basis voor het geheel moet in een geheel andere richting worden gezocht.

Wat is de oorzaak dat zelfs na de wetswijziging van 1903 (die niet, zooals X zegt, van de vakverenigingen uitging) de vakverenigingen over het algemeen zich zoo weinig van de commissie hebben aangetrokken? Uit alles blijkt, en vooral bij het voorstel tot centralisatie in 1904 bleek in het bijzonder, dat het idee over het algemeen dat was, wat nu weer door X in zijn artikel wordt uitgesproken. Angst voor hun bestaan, angst voor een minder aangename verhouding tot de docenten, een angst die bovendien nog bij een taktvol optreden volkomen ongegrond is, weerhield hen van eenige actie. De gevolgen van deze verwaarloozing zijn duidelijk genoeg. De commissie bleef voortdurend een lichaam vrijhangend in de lucht zonder contact en geheel op eigen kracht aangewezen, en dat een dergelijk lichaam een paskwil gaat benaderen, mag men werkelijk niet aan de leden verwijten.

De eenige mogelijkheid die zich aanbiedt om bij behoud van het zuivere vertegenwoordigingsstelsel, bij één centrale commissie tot een beteren toestand te geraken, is, de vakverenigingen te bewerken om in een nauwer contact te treden met de nu nieuw te vormen commissie, die commissie met hun eigen kracht te willen steunen om zoo de basis te leveren waarop behoorlijk kan worden gewerkt. Het is m. i. de direkte plicht der vakverenigingen de studiebelangen der leden hunner afdeling daadwerkelijk te behartigen, en een vereeniging die dat doet, den moed heeft, wat angst op zij te zetten, doet meer voor hare leden dan gedaan wordt door het van tijd tot tijd laten houden van een lezing. Niet dat dit laatste niet belangrijk is, verre van daar, maar de behoorlijke behartiging der belangen der studeerenden is een kwestie van direct praktisch belang, waaraan wel wat

mag worden ten koste gelegd. De vakvereniging is uit den aard der zaak een utiliteitsvereniging, zij is een lichaam dat neutraal staat ten opzichte van de verschillende studentestroomingen, en als zoodanig zijn de vakverenigingen noodzakelijk aangewezen om die functies te vervullen die in het algemeen belang noodzakelijk zijn. Tot de leden der vakverenigingen in het algemeen en de besturen in het bijzonder richt ik dan ook de dringende aanbeveling om in onderling overleg te geraken tot een reorganisatie der algemeene vertegenwoordiging van studeerenden aan de T. H. S.

J. A. SCHOUTEN,
Oud-Bestuurlid der C. t. B. v. S.

Onderlinge Laga.

Onder begunstiging van mooi, nagenoeg windstil Herfstweer hadden Vrijdag 27 October Laga's Onderlinge wedstrijden plaats — en wij mogen zeggen onder succes verloop.

Met het oog op het 30-jarig bestaan dat Laga in April 1906 zal vieren, had het Bestuur hare uitnodigingen tot bijwoning van dezen „Onderlingen dag” aan de Eere-leden van Bestuur rondgestuurd.

Slechts enkele konden aan deze uitnodiging gehoor geven, maar het neemt niet weg, dat zij door hunne tegenwoordigheid een bijzonder cachet gaven aan de Onderlinge van dit jaar.

Een woord van waardeering is daarom zeker niet misplaatst aan het adres van den Heer Intveld, een der oprichters van Laga, die, door de groote belangstelling waarmede hij den geheelen middag de wedstrijden volgde, blijk gaf van zijne onverflauwde belangstelling in de door hem en eenige zijner tijdgenooten opgerichte roeivereeniging.

Op het wedstrijd-terrein waren verder aanwezig als genoodigden, de heeren: Abendanon, Stoll, die in het juryrijtuig eveneens hadden plaats genomen.

Om 10 uur 's morgens namen de wedstrijden een begin; wat het programma betreft, dit onderscheidde zich ook van dat in andere jaren, door de welwillende medewerking van eenige oud-leden en van een ploeg matrozen der Koninklijke Nederlandsche Marine.

In het nummer twee-riems vaste banken werd de prijs behaald door de H.H.: L. van Es (boeg), M. Bijsterveld (slag), Th. de Freytag (stuurman).

Ingeschreven hadden 4 ploegen.

Vierriems vaste banken: winnaars: Brandenburg (boeg), Noordhorn Boele, Harte, Louwerse, (slag), Meyboom (stuurman).

In dit nummer had matrozen-ploeg bestaande uit de H.H.: Jos (boeg), Aleid, Wim, Reep (slag), Bram (stuurman), werkelijk veel pech, daar ze moesten omsturen voor een sleep. Een hunner beweerde mij dan ook stellig, dat zij anders beslist den prijs zouden behaald hebben; hun roeien was dan ook inderdaad stijlvol en hun pogingen mogen dan ook wel met een woordje van dank beloond worden.

Single sculling outrigger juniors: winnaars de H.H.: de Freytag 1e prijs, de Fremery 2e prijs. Tijden respectievelijk: 3 min. 2 sec., 3 min. 5 sec. Het roeien in dit nummer was algemeen genomen bevredigend. Een woord van aanmaning, om wat meer aandacht aan zijn stijl te wijden, mocht de heer J. de Blaauw alleen zeker wel in overweging nemen. Het sturen liet bij de meesten echter veel te wenschen over.

Single sculling outrigger seniores: winnaars: H. W. ter Horst, 2 min. 49 sec. 1e prijs, De Freytag, 3 min. 2e prijs.

Vierriems Sliding—inrigged: in mooien stijl gewonnen door de ploeg: Van Alphen de Veer (boeg), Mouthaan, Birnie, Witteveen (slag), De Freytag (stuurman). Witteveen heeft een mooien lagen slag en weet zijn mannetjes goed voor te gaan.

Tweeriems overnaads outrigger; het nummer tweeriems inrigged dat verviel, werd bij dit nummer ingedeeld.

Winnaars: J. Prins (boeg), E. Prins (slag), Mouthaan (stuurman).

Tweeriems outrigger: wij kregen hier een mooien strijd te zien tusschen de ploegen: 't Hooft—De Freytag en J. Prins—E. Prins.

De laatste won, tegen aller verwachting in, met een klein verschil.

Aldus bleef nog over het hoofdnummer, waarvoor de Senaat vijf bijzonder mooie, zwaar bronzen medailles beschikbaar had gesteld.

Laga's president, L. Mangelaar Meertens, had voor deze

medailles zelf een ontwerp gemaakt, waarnaar ze uitstekend zijn uitgevoerd.

De ploegen voor dit nummer waren: de oude vier-combinatie: Brinkhorst (boeg), Van den Brandeler, Niermeyer, Biegman (slag) Ter Horst (stuurman) en de jonge vier-combinatie, uitgezonderd de slag: Wichers (boeg), Reynvaan, Van Heutsz, De Jongh (slag) Muller (stuurman).

De oude vier had boei II en kreeg dus aan den start voor; dezen voorsprong wisten zij met een prachtigen start direct te vergrooten.

De jonge vier startte minder goed, moest zich blijkbaar meer inspannen om haar tegenstander bij te houden, die op het midden van de baan de voorsprong wist te vergrooten, doch nabij den finish wist zij in den bocht in te loopen en daarmee een mooien eindstrijd te geven, die met 2 seconden verschil in het voordeel der oude vier uitliep. Zij kwamen dus in het gelukkig bezit van den Senaatsprijs.

De wedstrijden werden besloten met een strijd tusschen twee achten, iets wat tot nog toe niet voorkwam.

De oude en de jonge vier vormden de eene ploeg, boot Richard; de andere bestond uit de H.H. Stoll (boeg) Kerlen, Croll, Heyning, Abendanon, Moltzer, Grivel, Maas (slag), Maclaine Pont (stuurman) boot Walter.

De strijd was prachtig; met een overweldigenden start liep de Walter direct uit.

De Richardploeg wist echter zijn kalmen, langen slag te behouden en liep dan ook geleidelijk in. Jammer dat de Walter het opgaf, de eindstrijd had anders misschien zeer spannend kunnen worden. Het deed vooral goed te hooren, hoe het publiek de beide ploegen aanmoedigde.

Moge deze race een aanmoediging en opwekking voor Laga's nieuwe leden zijn; dat er acht menschen, waaronder zes oudleden te vinden waren om dezen wedstrijd te kunnen doen plaats hebben, stipte de heer Mangelaar Meertens terecht als iets buitengewoon verblijdends en waardeerends aan.

De wedstrijden waren hiermee afgelopen; dank zij de goede regeling van het bestuur en medewerking van de ploegen liepen de verschillende nummers mooi op tijd af.

Een woord van dank aan de lijncommissarissen, die hun taak behoorlijk vervulden, al was het een koude liefhebberij, maar daar wisten zij wel raad voor.

Om half twaalf had de uitreiking der prijzen plaats; aan de officieele tafel, waar het bestuur met haar gasten had plaats genomen, merkten wij tot ons groot genoegen ook nog op, de heeren Schiff en Van Tienhoven.

Namens den Senaat, de Societeit Phoenix, Odin en Laga reikten de H. H. Telders, Kessler, Kerlen en Mangelaar Meertens de prijzen aan de gelukkigen uit.

De heeren Intveld, Petrie, Delprat en de lijncommissarissen hadden eveneens prijzen beschikbaar gesteld.

De winnaars van het achtnummer werden met een geurige sigaar verrast.

Voor een aanmoediging wat het skiff-nummer betreft op volgende onderlinge wedstrijden, zorgden de heeren Schiff en Van Tienhoven, door een prijs uit te loven voor den gene die tweemaal achtereen of drie maal in 't geheel dit nummer zal roeien.

Laga staat aan den vooravond van zijn jubileum en deze goedgeslaagde onderlinge dag mag zeker hoop geven op een luisterrijke viering van het 30-jarig-bestaan.

Sonnet.

V.

BIECHT.

De grijze wolken hingen laag en loom.
De zee was lichteloos. Heel ver was zij
grijs aan de grijze wolken. Dichter bij
Als mannen, die bewegen in hun droom
gingen de golven onder witte spreij,
die op het strand stil uitlag met den zoom.
Hun lippen murmelden als van een vroom
oud lied eentonig-droeve melody.
De helmhalmen stonden stil gebogen,
De vogels in de lage boschjes zwegen

Ik wist Toen woudt Gij heengaan; maar ik zei
dat ik U inniger had liefgekregen
Toen werd het langzaam in Uw droeve oogen
weer licht en in een kus verstondt Gij mij.

Fragmenten.

Laat mij Uw blanke handjes zachtkens streelen,
Als zoele wind in avondschemering
wel teeder komt om ranke bloemen spelen,
die stil verdroomde' op loome wiegeling.

Nu zwerven

om haar gestadig mijn gedachten rond,
als vlinders om het licht en doen verlangen
naar haar en sterven, van het licht verblind.
En ik blijf stil lievend mijn lief aanschouwen
en zie den hemel in haar oogen blauwen;
en stijg hoog op den wiekslag van mijn zangen
tot wie mij vleug'len aan de schouders bindt.

Amsterdam.

J. F. v. H.

Fedor van Kregten.

Ik stel mij den heer van Kregten zoo voor als van jongs af geleefd te hebben in een streek van wijde stemmige hei, in eene omgeving van stille avonden, zonnige dagen, zijn leven samengegroeid met het rustige dagwerk van den schaapherder. Hij zal van jongs af dagelijks de kudde zien grazen in den vroegen morgen, 's middags alles vredig beglansd door een rustig licht, 's avonds zal hij stil zitten droomen, als langzaam de zon daalt achter de wijde eenzame hei. Toen zal het zoo in hem opgekomen zijn: Ik wou dat ik schilderen kon. En toen heeft hij het penseel genomen en is kalm gaan probeeren, op zijn gemak zittende op een mooi plekje, schilderend en kijkend. Misschien zal hij wat les hebben genomen om iets van de techniek te leeren kennen en toen weer voortgegaan, zelfgenietend meer schetsend dan schilderend. Hij werkte niet voor de menschen maar voor zich zelf.

Tot dit wel wat gewaagd borduurwerk op Fedor's voor-geschiedenis ben ik gekomen door het toegeven aan een zeer gematigde opinie over zijn schilderijen. Het stuitte mij, scherpe pijlen te richten op den schilder, die kalm voor zich zelf werkt, zonder ooit de bedoeling gehad te hebben zich als kunstenaar voor te doen of zijn werk aan de buitenwereld te toonen.

En ik zou er bij gebleven zijn, wanneer het mij niet plotseling klaar geworden was, dat hij zichzelf niet zoo beschouwde, en vooral wanneer de publieke opinie het niet mooi gevonden had en zijn werk als belangrijke kunst waardeerde.

Nu het zoo gesteld is, nu moet het eens gezegd worden, nu moet het hem toegeroepen worden: Neen, het is zwak, krachtloos, treurig slecht werk. Het moet eens goed gezegd worden dat aan kunst andere eischen worden gesteld dan voldaan worden door publiekbehagende, slappe conventie-produkten, dat het niet voldoende is door poëtische onderwerpen, liefelijke associaties te wekken bij gevoelige beschouwers.

Maar zien de menschen dan niet dat het onecht is? Voelen zijn bewonderaars dan niet het absoluut gebrek aan groot vermogen? Langzaam gaan wij de reeks der geëxposeerde stukken voorbij. Nergens een spoor van machtig zien, geen hartstocht voor kleur en licht, geen angstig huiverend inleven in de beklemmende mystiek der avondstemmingen maar een doodschheid waar stemming gevraagd wordt, verwarring waar we eenheid, slapheid waar we geconcentreerde kracht zouden verwacht hebben.

Doorloopen we even de tentoonstelling.

Zoovele der landschappen zijn met schapen of met koeien gestoffeerd: Terug van de hei, In 't veld, Op de hei, Schaapskooi, Koehoedstertje, Bij 't riet, Verlaten der kooi, enz., en er is nagenoeg niets dat ons met reden boeit.

Wij verwachten een wijde onafzienbare hei, met een hutje, vastgegroeid in het landschap, alsof het er eeuwen had gestaan, de schapen als donzige zachte kudde, stil voortschuivende onder veilige hoede. Wij verlangen een atmosfeer van vochtige dampige morgenlucht, of een klaar rustig licht van warme middagzon. Maar er is niets, niets van dit alles. En toch zien de menschen het er in, toch zegt men dat hij de oneindige wijde stemming van hei gevoeld heeft. O! we kennen het zoo goed dat stille ontroerende van de eenzame hei, we hebben het allen zoo

gevoeld de breede grootsche rust van weidende schapen. En die herinnering wordt bij ons wakker, die herinnering doet ons nagenieten wat ons vroeger zoo boeide omdat — niet omdat de schilder het voelde en weergaf maar omdat wij associeeren, onbewust, aan het geschilderde onderwerp, zelf de herinnering verbinden. Zoo komt het dat wij het voelen zonder dat het aanwezig is. Want Fedor vermocht het niet te geven. Wel zijn Heidelberg en Landschap beter; er schemert iets in door van eenheid en coloriet.

Uit de machtige wieken van Mauve en Maris zijn een paar veeren gevallen in handen van Fedor. Triumphantelijk klapwiek hij e mee, maar vermag zich niet van de aarde te verheffen.

Maar er is meer, en ook, er is beter werk.

De jonge koe, Het zeetje, Twentsche koe, Schuurtje en Boerenhuisje hoewel niet groot gezien, zij wijzen toch op eigen opvatting, op minder banale, minder slappe eigenschappen. Laten de koeien van hout zijn of van stroo, laten ze in het landschap staan als een kind in een vreemd pakhuis, er is tenminste een ahnung van lichtproblemen, een zekere ernst merkbaar. Terwijl echter hier die eigenschappen echt zijn, worden ze onwaar in Zonsondergang, Avond, Namiddag en Brand te Vriezenveen. Ik wil aannemen: Fedor voelt deze stemmingen zeker niet minder dan de meesten van ons ze zien. Ieder wordt getroffen door de grootste pracht van natuur en leven, maar wat hij schildert zijn effecten, koude zinloze effecten, zonder emotie, zonder teere fijne observatie.

Met een pijnlijk zwijgen gaan wij Rust, Laantje en In 't veld (27) voorbij om nog even iets in 't algemeen te zeggen.

Dat aan Fedor niet alle technische vaardigheid ontbreekt bewijzen enkele brokjes uit het Stilleven, Het Portret en enkele andere, maar bijna alles is koud, gevoelloos, slap en conventioneel. In de lijnen geen spanning, geen kracht, geen overtuiging (behoudens enkele als het dak der schaapskooi en van het schuurtje). In de luchten geen diepte, geen expansie, geen rijkdom van kleur; maar bovenal nergens wijsheid, rust en eenheid. Om kunstenaar te zijn is nog iets meer noodig dan waarover Fedor te beschikken heeft.

v. H.

Aan M. K. en V. M.

Naar aanleiding van uw artikel wil ik eenige opmerkingen maken en gedachten uiteenzetten, in de hoop, dat daardoor een en ander u duidelijker zal worden. Alvorens te beginnen wil ik echter, waar in uw stuk de zin voorkomt: „dit is geen gangbare beteekenis van het woord „ongelijk,” er op wijzen, dat het in de zuivere redeleer niet gaat om de gangbare beteekenis van het woord, dat wij in de logica de beteekenis hebben te aanvaarden, die het zuivere verstand in alle gestrengheid harer bepaaldheid geeft. In gangbare spreektaal zou men zeer wel spreken kunnen van „volkomen gelijkheid,” maar in de zuivere logica niet. Daar is gelijkheid gelijkheid, en iedere gelijkheid die niet volkomen is, is geen gelijkheid, is ongelijkheid.

Laten wij nu de vraag overwegen, of twee dingen hetzelfde kunnen zijn. In den beginne zal ieder deze vraag bevestigend beantwoorden. Maar wanneer hij er op wordt gewezen, dat „hetzelfde” beteekent een volkomen ontbreken van onderscheid, en ieder verschil, van plaats zoowel als van tijd, die immers niet te denken zijn zonder verandering, uitsluit, dan komt hij tot den zin, dien ik ook bij M. K. en V. M. aantrof: „Wanneer iets hetzelfde is als iets anders, valt het met dit andere onverbiddelijk samen.” We hebben dan dus niet meer twee dingen, maar slechts één. Dit eene ding is nu volkomen hetzelfde als... als wat? als zichzelf. Wat heeft dat nu voor zin, te zeggen dat een ding en hetzelfde ding hetzelfde zijn? En wanneer ik aan het ding denk, en nog eens aan het ding, ligt daar dan niet tijd tusschen, en is het ding van daar even, strikt genomen, nog het ding van nu? Het verstand mag zich het begrip „hetzelfde” zoo zuiver denken als het wil, het blijft onafscheidelijk aan het begrip twee. Zoo kan „hetzelfde” niet bestaan zonder „niet-hetzelfde”. Wat hetzelfde is, is toch niet hetzelfde.

Gelijke beschouwingen kan men houden over gelijk en ongelijk. Volkomen gelijkheid is onafscheidelijk van vol-

komen vereenzelviging, en dan heeft het geen zin meer te praten over gelijkheid; alleen twee verschillende dingen kunnen gelijk zijn.

Ter opheldering een voorbeeld. Veronderstel twee koperen bollen A en B, van volkomen dezelfde afmetingen.

Zijn die nu gelijk? Zeker niet, zoolang het nog twee bollen zijn; wat wèl gelijk is, dat is de denkbaarheid in ons begrip van den bol, van de lengte van den straal, van de eigenschappen van het koper. Die denkbaarheid vinden we aan beide bollen, maar daarom zijn de bollen nog niet gelijk, alleen vinden we dezelfde denkbaarheid aan beide bollen. En ook achter dit „dezelfde” zou men weer een vraagteeken kunnen plaatsen. Dat zou echter te ver, en naar razernij leiden.

„Wat hetzelfde is, is niet hetzelfde.” Vinden M. K. en V. M. dat zoo vreemd, dat in dezen zin de beide woorden „hetzelfde” niet precies dezelfde beteekenis hebben? Maar anders zou het klinkklare nonsens zijn. Wanneer alle woorden strikt slechts één, zeer bepaalde beteekenis hadden, dan zouden wij wel het gansche werkwoord „zijn” kunnen schrappen, en hoe zouden we dan nog kunnen spreken? Hoe meer bepaaldheid en vaste beteekenis we aan de woorden gaan geven, hoe minder er te verwrikken valt, des te minder is er bij te denken. Men kan wel tot in het oneindige zeggen: A is A, B is B, C is C, enz., maar daar valt niets bij te denken. Het zijn geen verwarringen van verschillende beteekenissen.

Het kan m.i. niet de bedoeling van Prof. Bolland zijn om zoo maar eens te willen bewijzen, dat hetzelfde niet hetzelfde is, een stelling zonder zin. Zonder zin gezegd, is het nonsens. Maar met zin gezegd, geeft het veel te denken, blijkt het véel in te houden. En niet de woorden, die elkaar tegenspreken zijn de hoofdzaak, maar de gedachten, die aan die woorden zijn voorafgegaan.

Miguel de Cervantes antwoordde eens op de hem gedane vraag, waarom hij geen dichter geworden was, dat hij zichzelf daar te slecht en te goed voor achtte. Gevraagd wat hij met die tegenspraak bedoelde, gaf hij de beteekenis er van: hij achtte zijn talent te gering om een goed dichter te worden, en zichzelf te goed om een slecht dichter te zijn. Zoo was het geen zinloze ongerijmdheid, maar een prikkelende tegenspraak, waar wat achter te zoeken was.

Zoo moet men dan ook niet blijven staan bij en staren op de tegenspreken van Prof. Bolland, maar de beteekenis en de gedachten, die er in zijn verondersteld, trachten op te sporen.

Misschien een volgenden keer over iets en niets. Alleen wil ik nu al een vraag doen, voorafgegaan door een aanhaling uit het artikel van M. K. en V. M. Daar lees ik:

„Het begrip niets is iets, dit is volkomen waar; het is een begrip. Maar als zoodanig is het niet niets: het is en blijft een begrip. Maar de inhoud van het begrip, het object van de denkdaad, het niets in uiterste zuiverheid, als verloocheining van iets, is absoluut niets. Hier valt eenvoudig niet over te praten. Het is ook niet wat anders, want het is niets.”

Valt over het absolute Niets niet te praten? Mij dunkt, er is nog al veel over gezegd. Zelfs nadat verloochend was, dat iets, waaraan gedacht kan worden, een object van een denkdaad onderwerp van een zin kan zijn, volgt er nog een zin, die er ons nog wat van vertelt. Als dit geen zuivere zelfweerspreking is, dan moeten de schrijvers mij toch eens vertellen wat het wel is.

Eigenlijk zijn die tegenspreken toch om wanhopig tureluursch van te worden!

NASCHRIFT. Naar aanleiding van een gesprek met een der schrijvers lijkt het me niet ondienstig, ter verduidelijking nog dit te laten volgen.

Wanneer van twee koperen boilen van denzelfden straal gezegd wordt, dat ze gelijk zijn, in den zin dat we dezelfde eigenschappen aan beide waarnemen, en we dan laten volgen: maar toch zijn ze ongelijk, in dien zin, dat er geen volkomen identiteit is, zoodat ze niet voldoen aan de strenge volkomen gelijkheid, die het verstand slechts onder zuivere gelijkheid kan verstaan, dan is hier het woord „gelijk” gebruikt in twee verschillende beteekenissen. En wel is de beteekenis van het eerste gelijk niet het zuivere, volkomen gelijk.

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 2 NOVEMBER 1905. No. 5.

Maar wanneer we nu in onze gedachten nemen twee dingen, of liever iets en nog iets, iets en wat anders, die wél volkomen gelijk zijn, dan blijft het tweede lid waar: toch zijn ze ongelijk.

Want die twee dingen, iets en nog iets, die volkomen gelijk zijn, zullen, op straffe van één te worden en dus het gansche begrip van gelijkheid te laten vervallen, twee moeten blijven, en dus ongelijk.

Het is geen spel van woorden, het is de zelfweerspreking van het zuivere begrip gelijk dat niet gedacht kan worden zonder te denken aan twee, dat is ongelijk.

A. D.

Antwoord.

Aan A. D.

In ons vorig artikel maakten we onzen wensch kenbaar, enkele punten in het door prof. Bolland gegevene, die ons duister waren, door hem of een zijner leerlingen te zien verduidelijkt. Het was ons eene aangename verrassing, te mogen bemerken, dat de Leidsche filosoof reeds nu, na hier nog geen vol jaar college te hebben gegeven, tenminste één leerling heeft, die zich tevens met zoo groote belangeloosheid opwerpt als de discipel, die ons „een en ander duidelijk zal en dus kan maken. Wij aanvaardden, hetgeen hij ons tegenwerpt, als de weldoordachte meening van iemand, die Bolland volkomen heeft begrepen. Dit neemt echter niet weg, dat ons ook in zijn betoog menig punt is opgevallen, dat eene afdoende verlichting alleszins behoeft.

Zijn eerste opmerking omtrent hetgeen we zeiden over de gangbare beteekenis der woorden, houdt geen steek. „Dat wij in de logica de beteekenis hebben te aanvaarden, „die het zuivere verstand in alle bepaaldheid en zuiverheid „harer bepaaldheid geeft” zijn we volkomen met A. D. eens. Maar we stuiten juist op de omstandigheid, dat prof. Bolland zoo vaak de gangbare en die zuiver logische beteekenis van het woord dooreenhaalt. A. D. zegt zelf: „Daar (in de zuivere logica) is gelijkheid gelijkheid, en „iedere gelijkheid, die niet volkomen is, is geen gelijkheid, „is ongelijkheid.” Precies, maar hoe kan prof. Bolland dan van twee dingen, die overeenkomstig, dus volgens A. D. in zuivere logica niet gelijk zijn, zeggen, dat zij gelijk zijn? Volgens A. D. verandert dus de stelling van prof. Bolland: wat gelijkheid is, is ongelijk, in deze: wat ongelijk is, is ongelijk, — eene bewering, die in haar tamme onschuld en onschuldige tamheid allerminst een muilkorf nodig heeft. En waarde A. D. dat is dan ook juist, wat wij bedoelen!

Vervolgens overweegt A. D. een vraag, en wel deze: kunnen twee dingen hetzelfde zijn? De diepzinnigheid dezer vraag doet geen afbreuk aan de voorbarigheid van hen, in wier hersenen „in den beginne” een chaos heerscht — reden, waarom ze die vraag bevestigend beantwoorden. Daar het A. D. juist te doen is, uit dien chaos orde te scheppen, mogen we dus verwachten, dat dat bevestigende antwoord niet het ware is. Hij wijst ons daarom op de omstandigheid, dat, wanneer iets absoluut hetzelfde is als iets anders, en er dus mee samenvalt, slechts van één ding gesproken mag worden, en dus niet meer van twee dingen, die „hetzelfde” zijn.

Waarom niet? Het gaat er hier niet om, of in de lichamelijke buitenwereld twee voorwerpen elkaar doordringen, maar of we ons dat zouden kunnen denken.*)

A. D. kan dat, in strijd met zijn eigen bewering, blijkbaar wél, een gave, die wij met hem gelooven te deelen. Hij zegt n.l.: „Dit eene ding is nu volkomen hetzelfde als . . . als wat? als zichzelf,” — en vergelijkt hier dus, wat alleen kan gebeuren, wanneer men eene tweeheid denkt.

Even verder stelt A. D. het geval, dat men iets denkt en even daarna hetzelfde denkt. Er ligt dus tijd tusschen. Dit begrip „hetzelfde” noemt hij onafscheidelijk van het begrip „twee”. Aangenomen. Maar wanneer hij nu zegt, dat

*) Dat men zich het samenvallen wel degelijk denken kan, bewijst de wiskunde. Het raakpunt van eene lijn aan een cirkel bestaat uit twee punten, die samenvallen. Het raakpunt bij een raakvlak uit drie.

die twee dingen hetzelfde en toch niet hetzelfde zijn, dan bedoelt hij met dit „niet-hetzelfde”, dat beide gedachten niet samenvallen, wat hij óók zegt te bedoelen met „hetzelfde”. Hij heeft bezwaar tegen een spreekwijze, die samenvallende dingen „hetzelfde” noemt, maar mag juist daarom dingen, die niet samenvallen, niet „niet hetzelfde” noemen.

Met wat dan volgt in het betoog van A. D. kunnen we al evenmin accoord gaan. Dank zij zijn buitengemeen analytisch vermogen krijgen we hier een scherp inzicht in het onderscheid tusschen gelijkheid en volkomen gelijkheid. De naïeve lezer, die op dit soort van wijsheid niet verdacht is, zal wellicht wenschen op te merken, dat het zoo ongeveer even lang als breed is. En het is lang en het is breed. A. D. heeft deze ontleding noodig, om zijne kromme gangen bij zijn niet onvermakelijk woordenspel recht te praten. Volkomen gelijkheid is samenvallen in alle opzichten, zegt A. D. en dan kan van gelijkheid niet meer gesproken worden. Maar zou men alweer kunnen vragen, hoe kunt gij er dan van spreken? Ziet A. D. niet in, dat hij hier, waar hij van volkomen gelijkheid spreekt, tevens vergelijkbaarheid vooronderstelt, dat dus twee dingen, die volkomen samenvallen, volgens zijne eigene woorden een tweeheid blijven, dat het dus wel degelijk zin heeft, hier van gelijkheid te spreken? We gingen uit van twee buiten elkaar zich bevindende dingen en lieten die samenvallen; en wanneer we nu niet aan de gelijkheid dier twee dingen mogen blijven denken, dan vervalt ook het begrip samenvallen. A. D. kan zich dus het samenvallen van twee dingen niet denken. Dat hebben wij dan tenminste op hem voor

Maar hechten we nu, zooals A. D. in den laatsten zin derzelfde alinea doet, aan gelijkheid den zin van overeenkomstigheid, zonder samenvallen in ruimte of tijd, dan is de beteekenis van de bewering: „Alleen verschillende dingen kunnen gelijk zijn”, deze: alleen dingen, die niet samenvallen, vallen niet samen. En om dus dit aan het verstand te brengen, was zelfs A. D. niet noodig geweest. Dit is, in ronde woorden, eene waarheid als een koe. Het bewijs daarvoor schenken we A. D.

Met welk een kinderlijk genoegen A. D. van tijd tot tijd gaat sollen met de beteekenis, die hij even te voren aan een woord had gehecht, blijkt weer uit het voorbeeld, dat hij geeft, dat der twee bollen. Ach, hij is zoo aanminnig in zijn onschuldig spel! En het resultaat is zoo verrassend!

Men kan zelfs bij benadering niet aangeven, voor welke complicaties men even later zal komen te staan. De bollen vallen niet samen. „Zijn ze nu gelijk?” vraagt A. D. wiens geheugen sommige zwakheden blijkbaar nog niet te boven is gekomen. „Zeker niet, zoolang het nog twee bollen zijn” antwoordt hij volkomen te goeder trouw, hoewel zijn vraag van hem een bevestigend antwoord geëischt had, wilde hij consequent blijven.

Jawel, zegt A. D., maar denkbaarheden in ons begrip zijn toch wél gelijk. „We vinden dezelfde denkbaarheid aan beide bollen.” Dat wil dus zeggen, dat wat we aan den eenen bol opmerken, als lengte van den straal, hardheid, kleur, enz. in quantitatieve bepaaldheid bij den anderen teruggevonden wordt. A. D. meent nu, als we hem goed begrijpen, dat de begrippen daarvan volkomen samenvallen, m. a. w. dat men zich de begrippen gelijktijdig denkt. Hij noemt dit nu weer gelijkheid, in strijd met zijne bewering, dat we bij samenvallen niet meer van gelijkheid kunnen spreken. Maar dit daargelaten, men denkt zich die begrippen niet op hetzelfde oogenblik, ze vallen niet samen. Ik denk eerst dezen bol met zijne eigenschappen en dan dien, en zie, dat die hoedanigheden harmonieeren. Tusschen het denken dier beide begrippen ligt enige tijdsduur, de begrippen vallen niet samen. Ze zijn dus gelijk zegt A. D. Maar vielen, zooals hij meent, de begrippen inderdaad samen, dan zouden we hier volgens zijne eigene bewering met één begrip te doen hebben, en dan had zijn eigen praten over gelijkheid hier geen zin, zooals hij zelf even te voren zegt.

A. D. is het gelukkig met ons eens, dat de zin: „wat hetzelfde is, is niet hetzelfde” klinkklare nonsens zou worden, wanneer „hetzelfde” hier niet twee verschillende beteekenissen had. Dit is ook onze meening, maar we kwamen er juist tegen op, door één woord in denzelfden zin twee begrippen te laten uitdrukken. Dat is juist een spel, een gegoochel met woorden. Wie een dergelijken zin voor het eerst hoort en met een vrij goed verstand, zooals b. v. dat van A. D., is toegerust, zal den inhoud juist voor nonsens verklaren, en dit ten onrechte, omdat hij niet weet, welke beteekenis aan dat zinnetje wordt gehecht. En die beteekenis?

Wel, waarde lezer, die is deze: wat overeenkomstig is, maar niet samenvalt, is overeenkomstig, maar valt niet samen! Is het de moeite waard, hiervoor een zinnetje te smeden, dat er zoo geweldig duister uitziet, alsof er de hemel mag weten wat achter verborgen ligt? Op een dergelijke manier waarheden als koeien in de onmogelijkste vormen aan den man te brengen is geen kunst. Als we voortaan een stoel een ketel gaan noemen, dan kunnen we de goê-gemeent wel gaan wijsmaken, dat een ketel geen ketel is.

A. D. haalt een woord van Cervantes aan, dat heel aardig klinkt, maar waarin een logische fout schuilt. Zegt men, zich te goed vinden om een slecht dichter te zijn, dan stelt men zich op het standpunt van iemand, die zijn eigen waarde, niet als dichter, maar als mensch kent. Maar op het standpunt van hem, die de mate van zijn dichters-talent kent, stelt men zich, wanneer men zegt, zich te slecht te achten om een goed dichter te zijn. Zoodat A. D.'s voorbeeld per slot van rekening neerkomt op dezelfde logische fout, die we in prof. Bolland's „gelijkheid van het ongelijke” meenden op te merken.

Ik mag evenmin zeggen, dat een zeker punt op het midden van een berg hoog en laag is, ook al denk ik me daarbij eerst aan den voet en later op den top. We zijn nu eenmaal nooit tegelijk boven en beneden, en een dergelijke uitspraak sticht verwarring, in plaats van mee te werken tot zuivering der taal, iets, dat óók en vooral taak der logica is.

A. D. belooft, een volgenden keer nog wat te zullen zeggen over iets en niets. We zien dit met verlangen tegemoet, omdat het ons wellicht ook de gelegenheid zal schenken, onze denkbeelden al polemiseerende, nog wat nader uiteen te zetten.

Wat hij opmerkt over het „niets”, waarover volgens ons niet gesproken kan worden, en waarvan toch zooveel is gezegd, is kleingeestig. We spraken duidelijk genoeg over den inhoud van het begrip. En dit is iets, waarom wel veel heen gepraat is, maar dat nooit kan worden gevat. We geven het A. D. te doen, te spreken over iets, dat niet is.

In zijn „Naschrift” stijgt de verwarring ten top. We lezen daar het volgende: „twee dingen, iets en nog iets, „die volkomen gelijk zijn (dus samenvallen. M. K. en V. M.) „zullen, op straffe van één te worden en dus het gansche „begrip van gelijkheid te laten vervallen, twee moeten „blijven, en dus ongelijk.”

We zagen straks, dat A. D. twee samenvallende dingen als een éénheid beschouwt. Hij komt nu terug op deze dwaling zijns weegs en vertelt... dat ze niet één mogen worden en dus... twee moeten blijven! En hiermede is hij dan gekomen in ons schuitje, waarmee hij intusschen niet varen wil.

Twee dingen, die samenvallen, kunnen niet den eenen keer eene eenheid, den anderen eene tweeheid vormen. Vormen ze eene eenheid, dan houdt alle vergelijken, maar ook alle samenvallen op. Zijn ze intusschen eene tweeheid, dan dient men allereerst een keuze te doen tusschen de beteekenissen, die men aan het woord „gelijk” kan hechten. Is gelijkheid een samenvallen in ruimte en tijd, dan zijn die dingen gelijk en niet ongelijk.

Maar is gelijkheid een buiten-elkaar-zijn in ruimte en tijd van overeenkomstige dingen, dan zijn die dingen ongelijk en niet gelijk.

M. K. en V. M.

Iets of niets.

Prof Bolland zegt:

niets is iets.

Men kan moeilijk beweren, dat „niets” in absolute zuiverheid gedacht, gelijk is aan „iets” in meest absolute zuiverheid gedacht.

Waartoe anders 2 woorden gebruikt?

Prof. Bolland's bedoeling zal dus zijn: 't algemeene begrip van „niets” is wel degelijk „iets” dus

Begrip niets is iets.

Wil Prof. Bolland's wijze van spreken zin hebben, dan moet ook:

iets is niets

gezegd kunnen worden, of logisch uit Prof. B.'s uitdrukkingwijze volgend

„Begrip iets is niets”.

Dit is echter niet het geval.

Is hier onjuistheid van uitdrukking of misvatten wij des heeren B's bedoeling?

Kan leerling A. D. ons deze moeilijkheid oplossen?

Y.

De tocht van overste Van Daalen door de Gajo-, Alas- en Bataklanden,

door J. C. J. KEMPEES, 1e Luit. der Artillerie.

Uitgave DALMEYER, Amsterdam.

Luitenant Kempees heeft als adjudant van overste Van Daalen bovengenoemde tocht medegemaakt en geeft er nu een beschrijving van in een werk, dat zeker de aandacht verdient, zoowel van den deskundige, ook wegens de vele opmerkingen en wenken, die het bevat, als van den leek, wien de schrijver in betrekkelijk korte trekken de moeilijkheden en wederwaardigheden schetst van een dergelijke geringe militaire macht, in een vijandig, en tot nog toe door Europeanen zeer weinig bezocht, land.

Al treedt uit den aard der zaak bij den schrijver nu en dan de militair wat sterk op den voorgrond, vooral natuurlijk daar waar hij de zoo talrijk voorgekomen gevechten, bestormingen van versterkte kampongs enz. beschrijft, toch zal een niet militair-gevoelend lezer met genoegen de talrijke bladzijden lezen waarin schrijver 't heeft over de grootsche natuur der doorgetrokken streken, over de gewoonten en den aard der bezochte stammen, over de type der bevolking, en dergelijke, waaraan soms geheele hoofdstukken gewijd zijn, verduidelijkt door talrijke, goed geslaagde foto's.

Iets, dat mij trof in dit, op instigatie van overste Van Daalen geschreven boek, zooals de schrijver in zijn inleiding zegt, is de groote eerlijkheid en oprechtheid en daardoor objectiviteit, waarmee hij ons de verschillende toestanden vertelt.

Over de beruchte kwestie van de gedooide vrouwen en kinderen laat de ex-adjudant van overste Van Daalen zich alleszins begrijpelijk zeer teruggehouden uit. Hij beweert, dat vrouwen en kinderen zooveel mogelijk gespaard werden, maar de eigentlijke vechtwijze der Gajo's, namelijk door in de bentings, die reeds door de troepen genomen waren, enkele versterkte kuilen en woningen als reduits bezet te houden, waarin dan allen zich ophoopen, maakte het vrijwel onmogelijk bij een dergelijke gelegenheid onderscheid te maken, te meer daar de vrouwen evengoed gewapend waren en meevochten als de mannen.

Van het bekende verhaal, dat de mannen zich achter de vrouwen verscholen zouden hebben, wordt hier, voorzover ik kon nagaan, echter geen melding gemaakt.

Over een andere belangrijke kwestie der Gajo-expeditie, namelijk het zoozeer overwegen van het aantal gedooide vijanden op dat der gewonden (o. a. bij een der eerste gevechten op 168 gesneuvelde mannen en 1 gewonde!) wordt in 't besproken boek meer licht geworpen.

In een aanhangsel is o. a. opgenomen het verslag der ambulance, die de expeditie vergezelde en hier, in 't officiele stuk dus, vinden we woordelijk het volgende:

Het aantal gewonden van den vijand in de ambulances behandeld, kon uit den aard der zaak niet groot zijn, zoowel omdat alle krachten van het personeel reeds in beslag genomen werden door de verpleging der zieken en gewonden van den eigen troep, alsook omdat de beperkte voorraad verbandmiddelen een al te groote vrijgevigheid verbood.

Werpt dit een goed licht op de objectiviteit waarmee luitenant Kempees zijn boek samenstelde, een niet minder scherp licht werpt het op de onverantwoordelijke wijze waarop hier nagelaten is, te rekenen op behoorlijke verzorging voor de gewonden van den vijand. Zoolang wij in Indië genoodzaakt zijn te vechten tegen volksstammen die er zelf geen behoorlijk ingerichte ambulance op na houden, zoolang moet het ook één der eerste plichten zijn van den-gene, die de verantwoordelijkheid der expeditie heeft te dragen, te zorgen, dat dan tenminste onze ambulance voor vriend en vijand samen toereikend zij.

Uit de bovenaangehaalde zinsnede blijkt ten duidelijkste dat een groot aantal der „gedoodde” vijanden thuis behoort in de rubriek „aan bekomen wonden overleden,” waar tot schande voor onzen naam als beschaafde natie helaas met recht bijgevoegd kan worden: „en tengevolge van onvoldoende of ontbroken behandeling.”

Hoewel zij eigenlijk niet tot een bespreking van het boek van luitenant Kempees behoorden, heb ik niet kunnen nalaten bovenstaande opmerkingen hier te maken. Aan deze en dergelijke kwesties, onze koloniën betreffende, wordt in Holland over 't algemeen veel te weinig aandacht geschonken. Daarom ook acht ik de lezing van een dergelijk boek, als hier besproken is, nuttig, doordat ieder nu in staat is gesteld, vooral ook dank zij de objectiviteit van den samensteller, zich zelf een oordeel te vormen over toestanden, die De Stuers in de Kamer zulk een heftig, doch volkomen te rechtvaardigen woord van protest ontlokten.

H. V. B.

Aan G. v. N.

Er was een man, die zocht een bloem,
Waarmee hij sieren wou zijn gaard.
Nu, bloemen zijn er veel op aard,
En allen wenken: „Pluk mij gauw!”

Maar 't moest een bloem zijn, wonderschoon,
Die 't oog bekoorde door haar kleur,
Het hart verkwikte door haar geur.
En zulke bloemen zijn maar schaarsch.

Hij wenschte haar als grootste schat,
Zijn liefst bezit, zijn dierste goed,
Zijn al in vreugd en tegenspoed,
Het stralend midden van zijn huis.

Vol blij verwachten trok hij uit,
Nu speurend hier, dan vorschend daar,
Maar spoedig reeds werd het hem klaar,
Dat hij niet makk'lijk slagen zou.

Veel bloemen waren mooi en fijn,
Veel bloemen geurden wonderzoet,
Maar geen ontroerde zijn gemoed,
Zóó, dat hij haar verkiezen wou.

„Ik moet goed kijken, eer ik pluk,
„Want naast de lust staan zorg en last,
„Wel dient terdege opgepast,
„Eer ik voor altijd ééne kies!”

Dus trekt hij steeds maar verder voort,
Hem wacht ontgooch'ling, overal!
„Of ik haar ooit wel vinden zal?
„De weg is lang, ik ben vermoeid.”

De arme, zoo verblinde man!.....
— Vlak naast den drempel van zijn deur,
Verrees reeds lang, gansch zonder geur
En zonder pracht, een stille plant.

Zij was zeer alledaagsch, gewoon,
Hij had haar meermaals daar zien staan,
Maar was steeds langs haar heen gegaan,
Had haar nooit aandacht waard gekeurd.

Toch was juist zij 't, die hij zocht.
Die op hem wachtte, dag aan dag,
Vol smart verlangend naar hem zag:
Of nooit haar streelen zou zijn hand!

Want o, 't wonder, dat dan wordt!
Als hij haar zachtkens heeft geplukt,
Liefkoozend aan zijn hart gedrukt!
Zij huivert zalig bij dit beeld.

Zóó, als hij haar heeft aangeraakt,
Zal zij gaan stralen gouden glans,
En geuren spreiden, zooals thans
Geen enkele bloem hem ooit nog bracht.

Zij zal vervullen heel zijn huis
Met zacht geluk en stille vrêe,
Zij brengt hem levensvreugde mee,
Verzacht zijn smart, verhoogt zijn lust.

Zij is 't kleinnood, dat hij wenscht
Zijn levensdoel, zijn ideaal,
Dat hem, in liefde's rijke taal,
Zal fluist'ren van een paradijs.

O, dat hij haar toch maar ontdekt!
De bloem wacht kwijnend, jaar op jaar,

En schrompelt allengs in elkaar,
Haar kracht verliezend zonder doel.

De man loopt, immer zoekend, voort!
Tot hij vol wanhoop nederligt,
Of wel, met gansch-verblind gezicht,
Een bloem zich plukt, die nooit voldoet.

Gij, die den man op weg ontmoet
O, roep hem toch, uit al Uw macht,
Wijs hem de bloem die stil versmacht,
Eer het misschien voor goed te laat!

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

DELFT.

Candidaten voor den Senaat:

President,	W. C. KORTHALS ALTES.
Secretaris,	J. P. VALKEMA BLOUW.
	C. J. VAN DEN BROEK D'OBRENAN.
Thesaurier,	C. J. VAN DUSSELDORP.
Commissaris,	J. A. LAMBRECHTSEN.
Commissaris,	D. VERSTEEGH.
	H. M. ANDRÉE WILTENS.

Waar meer dan één candidaat vermeld is, is de eerste door den Senaat gesteld.

AMSTERDAM.

A. S. R.-V. „NEREUS”.

't Bestuur voor 1905—1906 is als volgt samengesteld:

C. J. J. HEYNSIUS v. D. BERG,	Praeses.
H. J. HÜLSMANN,	Ab-actis.
A. W. MULOCK HOUWER,	Quaestor.
K. J. POTT.	
C. A. GOEDVRIEND.	
L. C. F. VICTOR.	
H. G. ERMELING.	

In het Bestuur van den Ned. Stud. Roeibond neemt voor Nereus zitting C. J. J. Heynsius v. d. Berg.

Het Bestuur der KONINKLIJKE STUDENTEN SCHIET-VEREENIGING heeft zich voor den cursus 1905—1906 als volgt geconstitueerd:

K. F. KATZ,	Praeses.
A. A. ABERSON,	Ab-actis.
B. DE ROY VAN ZUIDEWIJN,	Quaestor.
N. J. C. VAN HASSELT,	Munitiemeester.
B. G. B. SCHOLTEN,	Baancommandant.
H. G. ERMELING,	Baancommissarissen.
TH. J. CALLENFELS,	

In het Bestuur van den Ned. Stud. Schietbond zullen voor de K. S. S. zitting nemen K. F. Katz en A. A. Aberson.

VERBETERING.

In het vorige artikel van den heer A. D. is een zinstorende drukfout binnengeslopen.

Blz. 29, 2de kolom, 4de regel van boven staat: door en van, moet zijn: door het volgen van.

RED.

AGENDA.

DEN HAAG.

Vrijdag 3 November. Dierentuin. Italiaansche Opera: „La gioconda”; 8 uur.

Ned. Tooneel: „Julius Cesar”; 8 uur.

Zaterdag 4 Nov. Fransche Opera: „Faust”; 8 uur.

Dierentuin. Wiener Operettegezelschap: „Die Fledermaus”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 3 November. Tivoli-Schouwburg. Wiener Operettegezelschap: „Der Zigeunerbaron”; 8 uur.

Groote Schouwburg: „Haar terugkeer”; 8 uur.

Zaterdag 4 November. Tivoli-Schouwburg. Ned. tooneel: „De massière”; 8 uur.

S. BRUIGOM,
Bloemenmagazijn en -kweekerij
HOUTTUINEN.

Telefoon interc. N°. 6.

Bouquetten, Kranzen, Versieringen enz.
Speciaal ingericht tot verzending.

Verhuren van Kachels.

J. P. BROKX,
Lange Geer 18-20.

Wederom ontvangen: een flinke sorteering

**Amerikaansche en
andere soorten Kachels.**

Flugge en nette bediening.

Concurrerende prijzen.

Een Buitenkansje.

„De Hoofdprijs der 3°/₁₀ Nederlandsche
„Effecten Premieeleening ad f 100.000 is,
„naar wij vernemen, te Amsterdam gevallen
„op No. 310, waarvan een gedeelte werd
„gekocht door een werkmans met groot gezin,
„wien dit voordeeltje buitengewoon goed te
„pas komt.” (Telegr. 21 Sept. 1905).

De **TREKKING** der
3 pCt Ned. Effecten Premieeleening

(zevende verloting) begint reeds **20 NOVEMBER a.s.**

HOOFDPRIJS f 100.000.

3°/₁₀ rente. GEEN NIETEN.

Zoolang de voorraad strekt, nog verkrijgbaar: $\frac{1}{4}$ Aandeel f 17,50, $\frac{1}{10}$ Aandeel f 7,—, $\frac{1}{20}$ Aandeel f 3,50.

— voor alle Klassen geldig —

en Klassikale Aandeelen voor de **EERSTE KLASSE**
 $\frac{1}{4}$ Aandeel f 3,75, $\frac{1}{10}$ Aandeel f 1,50, $\frac{1}{20}$ Aandeel f 0,75.

Toezending na ontvangst van postwissel plus f 0,05 voor porto, door

VAN DUIJSEN & Co., Den Haag,

Toussaintkade 18-19 en Huygenspark 1b, d Wagenbrug.

Te **DELFT** bij den heer

D. E. LEUPEN, Markt 73.

Hoofdcollecteur.

UITZENDING VAN DINERS,

van af 50, 60 en 80 cents.

W. M. VAN OLPHEN, Oude Delft 115.

Wijnhandel L. PENNING,

Café-Restaurant, Binnenwatersloot 1.

Wilt U overtuigd zijn zuivere Wijnen te ontvangen tegen billijke prijzen, doet dan uw bestellingen aan bovenstaand adres, daar de Vertegenwoordiging van „**THE CONTINENTAL BODEGA COMPANY**” voor Delft aan mij is opgedragen.

De goede naam, welke „The C. B. Cy.” ook onder H.H. studenten heeft, is mij een reden te meer, om mij bij voortdurende levering van wijnen aan te bevelen.

**Uitgebreide Prijscurant
steeds verkrijgbaar.**

L. PENNING,
Vertegenwoordiger van „The Continental Bodega Company”.

GELEGENHEID voor Koffie- en Eettafel

34. KOORNMARKT 34.

Uitzending van Diners.

Te huur aangeboden op een der netste standen van Delft een zeer mooi gemeubileerde

Zit- en Slaapkamer,

liefst zonder Pension.

Brieven onder No. 4019s-w aan het Bureau van dit Blad.

EGLISE WALLONNE.

Service tous les dimanches à 10 heures et demie.

AANBEVELING tot het

verhuren van Piano's en Orgels.

F. J. RAAR, Nieuwstraat 6.

DELFTSCHE LIMONADE-SIROPEN.

**AARDBEIEN, ANANAS, CITROEN,
FRAMBOZEN, GRENADINE, KERSEN,
MANDARIJN en SINAASAPPEL,**

per flesch **f 0,75**, 6 flesschen franco door Nederland.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH.

Nieuwe Langendijk 50, DELFT.

G. & H. DUWERLING,

Meubelfabrikanten.

Magazijn **CHOORSTRAAT 28.**

Bureaux. Bureau-Fauteuils.

Gemakstoelen en -Tafeltjes.

Passage-Bureau

J. DE KUYSER & ZONEN,

Oude Delft 229 en 231.

Stv. Mij „Rotterdamsche Lloyd”,
via **Rotterdam-Marseille.**

Stv. Mij „Nederland”,
via **Amsterdam-Genua.**

Alle informatiën zoowel voor passagiers als voor verzending van goederen kosteloos verkrijgbaar.